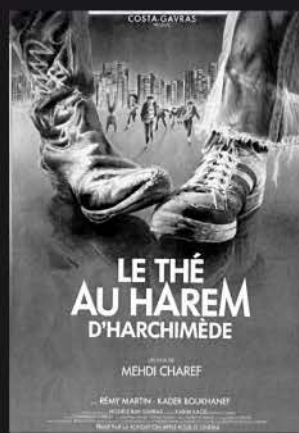
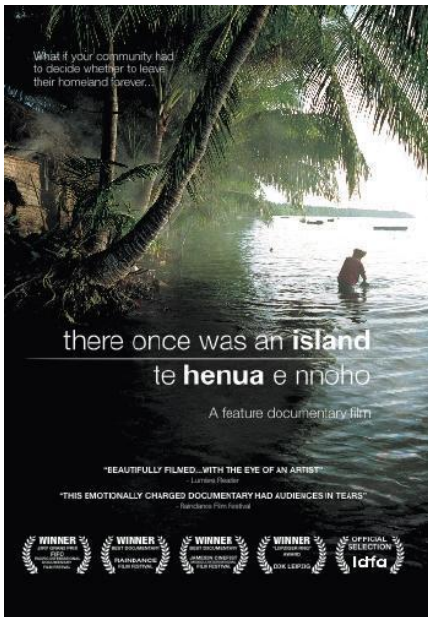

GUIA AUDIOVISUALS

Fitxa tècnica

Nom pel·lícula: **Había una vez una isla**

Durada: **80 minuts**

Direcció: **Briar March**

Editors: **Prisca Bouchet, Briar March**

Producció: **Lyn Collie**

Any: **2010**

Nacionalitat: **Nova Zelanda**

Música: **The Sound Room, Mark Smythe**

Idiomes: **Anglès, takuu i tok pisin (amb subtítols en castellà i català)**

Edat recomanada: **> 12 anys**

Premis: **Festival Int. du Film Documentaire Océanien – Gran Premi del Jurat. Tahití, 2010. Big Sky Documentary Film Festival – Premi Fets Naturals. EUA, 2010. Millennium International Documentary Film Festival – Premi al Millor Missatge de Desenvolupament. Bèlgica, 2010. Leipzig Documentary Film Festival - Leipziger Ring Award. Alemanya, 2010**

Sinopsi

Què passaria si la teva família s'hagués d'enfrontar a la decisió de deixar casa seva per culpa del canvi climàtic. Aquesta és la realitat de Takuu, una petita illa del sud-oest del Pacífic. Mentre la pujada de la marea inunda les cases, la vida d'aquesta comunitat polinèsia es veu afectada per les conseqüències reals del canvi climàtic.

Dos científics estrangers investiguen la situació alhora que tres personatges de la comunitat, Telo, Endar i Satty, ens permeten entrar en les seves vides, en la seva cultura i

en les decisions que hauran de prendre per protegir no només les seves famílies, sinó també la seva identitat.

Altres documentals:

- A place to call home (2015)
- Smoke songs (2011)
- Michael and his dragon (2010)
- Allie Eagle and Me (2009).

Objectius del treball

- Prendre consciència de la gravetat del canvi climàtic
- Presentar la cara més humana del canvi climàtic

Activitats proposades

Guia pel Professorat

Aquesta guia està pensada per a alumnat a partir dels 12-13 anys.

Activitats pre-visionat

Un documental rodat durant tres anys a Papua Nova Guinea. Concretament a l'atol de Takuu. Un documental rodat a l'única illa habitada d'aquest arxipèlag que té poc més de tres cents habitants. Les persones involucrades en el documental han comentat que varen quedar xocades i afectades per la dramàtica situació de la gent de Nukutoa, l'illa del documental. Particularment per la immensitat de les decisions que han d'encarar i

prendre sobre la seva cultura i tradicions. Una població pacífica, organitzada i que no utilitza electricitat, ni cotxes, ni contaminants, però que ha estat de les primeres poblacions amenaçades en desaparèixer a causa de les conseqüències reals del canvi climàtic. Què ens passaria a nosaltres si Catalunya desaparegués sota el mar en poc menys de deu anys? I si amb això desapareguessin la nostra cultura, forma de vida i tradicions?

Aquest sentiment és el que pretenem treballar des d'aquesta guia i és el que demanem a tutors i tutores que trasmeteu a l'aula.

Paraules clau: Canvi climàtic. Papua Nova Guinea, Takuu. Religió, Cultura, llengua i tradició. Desplaçaments forçosos.

Presentació (format Prezi en anglès) sobre les illes takuu:

http://prezi.com/oaligiizmcbp/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=exoshare

Activitat 1. Del paradís a la realitat

Amb aquesta activitat es pretén canviar la imatge d'illa paradisiàca que es ven a les agències de turisme de les nostres localitats, per una imatge més humana i més real: la que pateix les conseqüències de l'escalfament de la terra i, per tant, de l'augment del nivell del mar.

“Abans del 2050, es calcula que entre 50 i 200 milions de persones s’hauran de traslladar per causa del canvi climàtic. Moltes d’aquestes persones, viuen actualment a la zona del Pacífic Occidental” (Informe de l’ONU sobre el clima).

La persona dinamitzadora ha de situar el Pacífic Occidental, les illes que el conformen i demanar a l'alumnat què en coneix.

Un cop s'ha obert la pluja d'idees, es reparteixen unes quantes catàlegs de les agències de viatge de l'any en curs o d'anys anteriors (cal que sigui la dinamitzadora qui els dugui). Un cop s'hagin fullejat els catàlegs, sommiem plegats: què tal fer-hi una excursió de final de curs? A quina illa us agradaria anar? Per què? Què és el que més us ha agradat de Papua Nova Guinea i els arxipèlags del Pacífic Occidental? (Deixeu que l'alumnat s'esplaiï sommiant i imaginant el viatge durant pocs minuts).

Recolliu els catàlegs (virtuals o en paper) i presenteu una altra realitat de les illes del Pacífic, de Papua Nova Guinea, i de l'atol del canvi climàtic, el que surt al documental. Per fer-ho, a la darrera pàgina adjuntem enllaços a les últimes notícies publicades sobre les mareas i el desplaçament de persones.

Torneu a obrir el debat, què ha canviat de la nostra visió del paradís? Com enfocaríem ara la nostra excursió de final de curs? Què s'ha descobert de la regió que no ens expliquen?

Expliquem a l'alumnat què és un atol per tal que entenguin el funcionament i la problemàtica a l'illa de Nukutoa, l'única habitada de l'arxipèlag. Tanquem el debat plenari per donar inici a la projecció del documental.

Activitats post-visionat

Activitat 1. La cara humana de la tragèdia

Aquesta activitat ens dona a conèixer els personatges principals del documental: En Satty (pescador i pagès, té cinc fills i trenta anys), l'Endar (s'ocupa del pare malalt, no viu a l'illa, és la primera dona a treballar de la seva comunitat i ho fa fora de Takuu, 48 anys) i en Telo (té sis fills i dues nenes adoptades, cuida ocells i es dedica a pescar i a ensenyar dances tradicionals als joves).

Demaneu a l'alumnat que, breument, descriguin els personatges: com són, què fan per viure, amb qui i on viuen, quins problemes tenen i com els solucionen, etc. És una activitat ràpida que ha de permetre al gran grup recuperar el més essencial dels personatges per tal de treballar la guia amb més comoditat.

Activitat 2. A grans mals grans remeis

Part 1_

Quines són les problemàtiques que existeixen a l'illa? (problemàtiques culturals, mediambientals, d'alimentació, d'educació, de recursos, etc.) I quines solucions van aplicant els seus habitants a cadascuna? Amb què i qui ho fan?

En grups petits, fer un mapa conceptual on apareguin totes les problemàtiques i les solucions aplicades. En el cas de grups acostumats a l'anàlisi i discussió de problemàtiques, fer també una anàlisi DAFO de la situació a l'illa.

Quines conclusions se n'extreuen? Coincidixien amb el que s'ha vist al documental? I amb el que publiquen els informes i diaris sobre l'atol de Takuu?

Part 2_

L'aigua salada mata els horts, i el taro no hi pot créixer (d'aquest arbre anomenat taro en surten més de cent celebracions tradicionals, l'alimentació i el material de construcció). Per tant, la mort de l'arbre fa perillar la supervivència de la població.

Les onades provocades per marees altes i tempestes també destrossen la costa. Eliminen la sorra blanca de les platjes, maten els esculls de corall que protegeixen l'atol, inunden les cases construïdes arran de mar i malmeten la pesca.

En el documental es presenten diverses solucions a les dues problemàtiques. Feu dos equips i prepareu el material per construir dues maquetes. Un n'ha de construir una on hi hagi un hort protegit de l'aigua salada, el fang i les solucions calcàries. L'altre ha de experimentar els efectes de la contrucció dels dics per parar l'entrada de les onades a l'illa en un primer moment, però que al cap dels dies provoca pèrdua de sorra i, per tant,

accelera l'enfosament de l'illa. Per fer-ho necessiteu material que podeu trobar al pati del centre o que heu de dur de casa:

Pals, sorra, aigua, llavors i esqueixos de petites plantes, una base de plàstic o fusta, recipients per emmagatzemar l'aigua, cordes i cola, un contenidor de plàstic (tipus taper), un bloc de fang, trossos de cartró...

La durada de l'experiment ha de ser d'una setmana. I cal que els equips s'organitzin per fer-ne el seguiment tot prenent nota del que passa a les seves maquetes i, en el cas de l'equip que ha construït els discs, cal que diàriament provoquin el moviment de l'aigua per tal que la sorra entri i surti de l'illa. (Més detall en una activitat semblant a la guia [_en anglès_](#) que trobeu penjada al nostre web)

Activitat 3. Fugir o morir

Obriu l'activitat preguntant als nois i noies com es sentirien si els diguessin que necessiten abandonar casa seva, la seva cultura i l'única manera de viure que coneixen. La intenció és que l'alumnat es posi al lloc dels nens i nenes de Takuu de la seva edat.

És una activitat individual en què cada alumne ha d'escriure l'entrada d'un diari personal des que els pares els comuniquen que han de fugir de casa abandonant el seu país i la seva cultura fins el primer dia en què inicien una nova vida en un camp de desplaçats o refugiats. S'ha d'animar als nois i noies a ser creatius introduint no només entrades escrites (màxim set línies per dia), sinó també dibuixos, fotografies, etc. L'activitat es farà a casa durant una setmana. Un cop acabat el termini, en una nova sessió plenària, es posaran en comú els diaris personals tot fent un llistat dels sentiments i emocions que s'hi han recollit.

Caldrà recordar-los l'escena del documental en què en Jack (de l'edat dels nois i noies de l'aula) s'assabenta pels seus pares que han d'abandonar l'illa i que començarà una nova vida: haurà d'anar a l'escola, treballar i deixar la vida que coneix per entrar de cop en una de nova que tothom desconeix. És possible que a l'aula hi hagi algun company o companya que hagi hagut de fugir de casa seva i abandonar-ho tot en contra de la seva voluntat. Si es creu oportú, aquest és el moment per escoltar el seu testimoni i empatitzar amb la població desplaçada del món a través d'algú que els és molt proper.

Activitat 3. El testimoni

S'acaba el documental i quatre dels protagonistes deixen un testimoni o reflexió amb els que ningú hauria de restar indiferent. Es divideix el grup en quatre subgrups i es dona a cada subgrup l'escrit d'un dels testimonis. Es demana que des del seu propi punt de vista redactin una carta de resposta a la reflexió donada.

1_ "Quan la gent fa coses, potser hauria de pensar què passaria si haguessin d'abandonar els llocs que estimen, o si aquests llocs fossin esborrats del mapa. Com se sentirien? I llavors haurien de multiplicar l'impacte per 10 perquè això d'aquí és tot el que coneixen aquestes persones. Tota la seva cultura i la seva vida són aquí. No poden viatjar una mica més amunt o avall de la costa. No tenen res més. Aquest és el seu món, i s'està destruint" (Scott)

2_ "Crec que els científics del clima diran que el món desenvolupat ha de reduir les seves emissions per permetre que els països en vies de desenvolupament les agumentin. No podem esperar que els països en vies de desenvolupament no incrementin les emissions de gasos de l'efecte hivernacle perquè si no, no podran sortir de la pobresa" (John)

3_ "M'estristeix perdre una part de la meva cultura. Perquè en aquesta vida s'ha de tirar endavant. No ens podem quedar aquí i morir perquè ho demani la cultura! Hem de marxar i seguir vivint." (Endar)

4_ "Jo encara tinc esperances. Encara podem estar-nos un temps a l'illa. Algú fort no ha de menysprear els altres. Algú fort ha de dir: a veure què tens. Fem alguna cosa junts. I potser així algú petit com nosaltres se'n sortirà. Per petit que sigui algú, és algú útil i forma part del món. Si al món es perd una cosa petita es perd molt" (Satty)

Activitat 4. Hi havia una vegada una illa...

Había una vez una isla (fotograma 01:13:55 min)

Repartiu o projecteu la imatge del fotograma, és el moment en què els dos científics i l'Endar marxen de l'illa deixant enrere amics, família, tradició, estudis i esperances. Què us suggereix aquesta imatge amb el vaixell (l'únic contacte amb el món exterior a part de la ràdio) i la barca que s'allunya en direcció al que anomenem "civilització"?

Cal buscar un títol, una frase o un poema que pugui acompanyar la fotografia.

Activitat 5. El final

«El govern no ha fet res pel reassentament de les persones refugiades ni tampoc per millorar les infraestructures de l'illa»

Es demana a l'alumnat que busqui informació a internet sobre les mesures que s'han pres per resoldre el problema dels habitants de l'illa (i/o dels arxipièlags de la zona del Pacífic Occidental): compromisos del govern, compromisos de la comunitat internacional, etc.

Un cop recollits, cal mirar què s'ha dut a terme i què està pendent de realització. Existeix alguna entitat o organització que segueixi el drama i faci pressió al/s governs?

Poseu-ho en comú i preneu el compromís de fer d'altaveu dels illencs publicant-ho a la revista, web o blog del centre educatiu.

Activitat 6. El compromís

Els habitants de l'illa intenten fer un clam al món a través d'internet. Per aquest motiu, han creat una pàgina web on es presenten, mostren els estudis científics per resoldre o atacar l'enfonsament de les illes de l'arxipèlag i busquen un espai per compartir l'angoixa i els plans de futur.

Animeu-vos a entrar-hi, llegiu el que expliquen i comprometeu-vos a mantenir una petita correspondència amb la gent de Takuu, víctimes del nostre model de vida.

Per obtenir més informació hi ha una pàgina web als "enllaços d'interès" i per a una conversa fluida amb els habitants de l'atol us passem la seva pàgina de Facebook: <https://www.facebook.com/mticca.inc/> (Facebook de l'ONG per a la lluita contra el canvi climàtic: Mortlock (Takuu) Island Climate Change Association o MTICCA, una ONG establerta a Buka, ARoB.) Buka és la capital del districte nord de la regió provincial de Bougainville, a Papua nova Guinea, fora de l'atol en perill d'extinció de Takuu.

Enllaços d'interès

- Situació de l'arxipièlag i l'illa del documental, Takuu:
https://en.wikipedia.org/wiki/Takuu_Atoll
- Notícies i articles relacionades amb l'efecte de les marees a Takuu i al món:
<http://www.abc.net.au/news/2016-09-24/takuu-atoll-at-risk-from-climate-change/7872116>
<http://lasislasdelmundo.blogspot.com.es/2014/09/takuu.html>
<http://www.ifrc.org/es/introduccion/disaster-management/sobre-desastres/definicion--de-peligro/tormentas-y-mareas-de-tormenta/>
<https://sealevel.nasa.gov/news/71/like-the-ocean-gravity-ebbs-and-flows>
- Associació de membres per salvar les illes de Takuu
http://members.tripod.com/~Lakoa_Fitina/takass.html
- Contacte de l'ONG local pel canvi climàtic MTICCA:
Correu-e: mticca.inc@gmail.com
https://www.facebook.com/pg/mticca.inc/about/?ref=page_internal

Unitat didàctica elaborada per: CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.